

підприємництво може стати одним із наріжних каменів післякризового відновлення України, відіграючи подвійну роль: відбудова економіки на засадах сталості та одночасне вирішення соціальних проблем.

Список використаних джерел

1. Валюс Л.О. Війна в Україні як каталізатор розвитку соціального підприємництва. *Трансформаційна економіка*, 2023, № 2(02), с. 10–15. DOI: 10.32782/2786-8141/2023-2-2
2. Ачкасова О.В. Розвиток соціального підприємництва в Україні в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, 2022, № 37. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-37-40.
3. Бойда С. Соціальне підприємництво як інструмент післявоєнної відбудови економіки України. *Економіка та суспільство*, 2023, № 58. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-58-25.
4. Сабецька Т. Економічний зміст та історія розвитку соціального підприємництва. *Економіка та суспільство*, 2023, № 48. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-48-44.
5. Богацька Н. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні. *Економіка та суспільство*, 2023, № 53. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-53-4.

Марія БУГАЄВА,
канд. екон. наук, професор,
Центральноукраїнський національний технічний
університет, Україна
(<https://orcid.org/0000-0002-7460-9279>)

Михайло БЄЖАН,
здобувач вищої освіти,
Центральноукраїнський національний
технічний університет, Україна

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ГАЛУЗІ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

Зростання екологічних проблем та глобальні цілі сталого розвитку (ЦСР) привернули увагу до концепції «зеленої економіки». Ця модель економічного розвитку передбачає зростання, що поєднується з екологічною сталістю та соціальною інклюзивністю. Зелене підприємництво – це провадження бізнесу з урахуванням принципів охорони довкілля, впровадження екологічних інновацій та ефективного

використання ресурсів. Для бізнесу перехід до зеленої економіки має подвійний характер: з одного боку, потрібні значні зміни – від впровадження чистіших технологій до відповідального управління ресурсами, з іншого – ці зміни відкривають нові ринки, стимулюють інновації та підвищують конкурентоспроможність. Отже, актуальним є аналіз сучасного стану зеленого підприємництва, а також ключових викликів і можливостей його розвитку.

На сучасному етапі «зелена» економіка демонструє стійке зростання. За даними на початок 2024 року, глобальний сектор зеленої економіки досяг ринкової капіталізації близько \$7,2 трлн, що становить понад 8% світового ринку і робить його одним із найдинамічніших секторів останнього десятиліття. Очікується, що протягом наступних десяти років обсяг зеленого сектору зростатиме прискореними темпами (прогнозований середньорічний темп ~13,8%). Значні інвестиції спрямовуються у чисту енергетику: за оцінками Міжнародного енергетичного агентства, глобальні інвестиції у чисту енергію в 2024 році перевищили \$3 трлн¹¹. У розрізі галузей найбільше зростання спостерігається в енергоефективності та відновлюваній енергетиці, хоча подекуди прогрес гальмується проблемами з ланцюгами постачання та регуляторними бар'єрами. В Україні, попри вплив воєнних дій і пов'язані труднощі, сфера зеленого бізнесу продовжує розвиватися. Зокрема, аграрне органічне підприємництво демонструє помітні успіхи та залишається життєздатним навіть всупереч зовнішнім викликам. Це свідчить про значний потенціал зеленого підприємництва як у світі, так і в нашій країні, хоча темпи розвитку залежать від економічних та політичних умов.

Підприємці, які впроваджують принципи зеленої економіки, стикаються з низкою серйозних викликів. По-перше, це фінансові та технологічні бар'єри: екологічні проекти часто потребують значних початкових інвестицій у нові технології, обладнання та сертифікацію¹². Висока вартість входження на зелений ринок та тривалий період окупності можуть відлякувати малий і середній бізнес. По-друге, законодавчі та регуляторні труднощі: недосконалість або мінливість екологічних нормативів ускладнює планування бізнесу, а отримання ліцензій та дозволів може бути тривалим і затратним процесом. Також проблемою є обмежений доступ до фінансування та кредитів на екологічні проекти, що пов'язано з новизною зеленої сфери та обережністю інвесторів. Окрім того, підприємці відзначають складнощі з

¹¹ URL: <https://surli.cc/gpuwvo>

¹² URL: <https://surl.li/wfnvss>

постачанням екологічно чистої сировини та компонентів, особливо у глобальних ланцюгах постачання¹³. Низька обізнаність споживачів та бізнес-партнерів щодо переваг екологічної продукції теж гальмує розвиток ринку. В окремих країнах додаються й зовнішні фактори: наприклад, війна в Україні спричинила руйнування інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів, відтік інвестицій і зниження купівельної спроможності споживачів – все це стало додатковим ударом по екопідприємцях¹⁴. Таким чином, зеленому підприємництву доводиться долати комплекс фінансових, регуляторних та інфраструктурних перешкод на шляху до сталого розвитку.

Попри зазначені труднощі, «зелена» трансформація пропонує бізнесу значні можливості. Зростаючий суспільний попит на екологічно чисті товари і послуги формує нові ніші ринку для підприємців, готових запропонувати сталі рішення. Впровадження зелених практик підвищує ресурсоефективність виробництва, що зменшує витрати і підвищує рентабельність у довгостроковій перспективі. Крім того, дотримання принципів екологічної сталості сприяє інноваціям – бізнес, шукаючи екологічно безпечні рішення, розробляє нові продукти, технології та бізнес-моделі. Підприємства, які першими освоюють зелені технології, отримують імідж сучасних та соціально відповідальних, що приваблює інвесторів і клієнтів. Держави та міжнародні організації наразі впроваджують програми підтримки зеленої економіки – від податкових пільг до грантів, що створює сприятливі умови для розвитку екостартапів. Зелене підприємництво також генерує позитивний соціально-економічний ефект: з'являються нові робочі місця у сфері відновлюваної енергетики, енергоефективного будівництва, поводження з відходами тощо, покращується екологічна ситуація в регіонах, зменшуються витрати на ліквідацію наслідків забруднення. У результаті впровадження екологічних інновацій бізнес не лише отримує прибуток, але й робить внесок у збереження довкілля та досягнення глобальних цілей розвитку. Відповідно до досвіду українських екопідприємств, зелені проекти здатні стимулювати інноваційні рішення, підвищувати ефективність використання ресурсів, створювати нові робочі місця та забезпечувати сталий розвиток громади і країни.

Перехід до зеленої економіки висуває перед підприємцями як серйозні випробування, так і відкриває значні перспективи. Аналіз показує, що бізнес, орієнтований на сталий розвиток, стикається з фінансовими, нормативними та ринковими бар'єрами, однак подолання

¹³ URL: <https://surl.lu/cregex>

¹⁴ URL: <https://surl.li/ctxqlw>

цих викликів окуповується довгостроковими вигодами. Зелена трансформація бізнесу сприяє інноваціям, доступу до нових ринків та підвищенню конкурентоспроможності, водночас допомагаючи розв'язати нагальні екологічні проблеми. Для розкриття потенціалу зеленого підприємництва необхідні спільні зусилля держави, інвесторів та самих підприємців: створення сприятливого регуляторного поля, фінансової підтримки та інфраструктури. У підсумку, підприємництво в галузі зеленої економіки може стати рушійною силою сталого розвитку, перетворюючи екологічні виклики на можливості для інноваційного зростання та суспільного блага.

Список використаних джерел

1. Shulimova, M. *et al.* (2024). The role of green economy in achieving sustainable development goals: prospects and challenges for business. *Reliability: Theory & Applications*, 19(6-3), 1615-1622.
2. London Stock Exchange Group (2024). Global green economy reaches \$7.2trn market cap. *Green Economy (greeneconomy.co.uk)*, 12 July 2024.
3. Шевченко А.А., Петренко О.П. (2024). Виклики екологічного підприємництва в Україні. *Економіка: реалії часу*, №5 (75), с.86-94.

Діана БУРДЕЛЬНА,
здобувачка вищої освіти,
Державний торговельно-економічний
університет, Україна

Марина ЖАЛДАК,
д-р філософії, доцент,
Державний торговельно-економічний
університет, Україна
(<https://orcid.org/0000-0002-4490-8673>)

ІНФОРМАЦІЙНА ЛОГІСТИКА В БІРЖОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Біржова діяльність — це складна система організації торгівлі, яка потребує не лише ефективного управління товарними і фінансовими потоками, а й налагодженого обміну інформацією між усіма учасниками ринку. У сучасних умовах інформація стала ключовим ресурсом, який визначає конкурентоспроможність біржових майданчиків та